

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун-т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально-правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально-процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational-search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ТКАЧЕНКО Наталія.....208
ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК СУДОВО–ЕКСПЕРТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

ЦЕЛУЙКО Михайло, УСЕНКО Олена.....212
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У
СФЕРІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УКРАЇНІ

ЦІЛЬМАК Олена.....216
КОГНІТИВНІ ВИКРИВЛЕННЯ У МЕХАНІЗМІ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ
СЛІДІВ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**ШАНИГІН Антон, ВОЛОШИНА Владлена, АЛЬ–ФАЙЮМИ
Халед.....221**
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я: ВИКЛИКИ
КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ МЕДИЧНИХ ДАНИХ

СЕКЦІЯ 3.

ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У КІБЕРПРОСТОРІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

ВЕЛИЧКО Юлія.....225
ПЕРСПЕКТИВИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА
ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ДЕКЛАРУВАННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ОТРИМАНИХ ВІД ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

ВОЗНЯК Олег.....230
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ ЕКСПЕРТИЗ ЗТП НА
ПЕРЕЇЗДАХ: НОРМАТИВНО–ТЕХНІЧНИЙ ПОГЛЯД ЕКСПЕРТА–
ЗАЛІЗНИЧНИКА

ГОЛОВА Інна, МЕНЗУЛ Оксана.....236
ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ У СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗИ

ДЕРЕЧА Андрій, АБРОСІМОВ Тарас.....240
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У
СУДОВОМУ ДОСЛІДЖЕННІ КОМП'ЮТЕРНИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ

ДИКИЙ Олег.....	245
КІБЕРКРИМІНАЛІСТИКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ З БЕЗПЕКИ	
ЄВСЮКОВ Олександр.....	249
ЦИФРОВІ ОБ'ЄКТИ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	
KIOSE Michael.....	253
PROSPECTS OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN RESEARCHING TITANIUM, ALUMINUM AND MAGNESIUM ALLOY POWDER AS DUAL-USE GOODS	
ЛУЩИК Ігор, ТЯПКІН Анатолій.....	258
ШЛЯХИ ВЗАЄМОДІЇ ВЕЛИКИХ МОВНИХ МОДЕЛЕЙ І СУДОВОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	
МІНЯЙЛО Анатолій, ДМИТРЕНКО Людмила, МІНЯЙЛО Надія.....	263
ІНЖЕНЕРНО-ЕКОЛОГІЧНА ЕКСЕРТИЗА – ВАЖЛИВА ЛАНКА ПРОТИДІЇ ЕКОЛОГІЧНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ	
ПРОГ Олександр.....	268
ОСОБЛИВОСТІ ВИЛУЧЕННЯ ВОЛАТИЛЬНИХ ДАНИХ З ІОТ-ПРИСТРОЇВ	
РАДЕЦЬКИЙ Сергій.....	273
ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ, РОЗМІЩЕНИХ У ВІДКРИТОМУ ДОСТУПІ	
СТАУРСЬКА Олександра.....	278
АВТОМАТИЗАЦІЯ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У КРИМІНАЛІСТИЦІ: ВІД КЛАСИЧНИХ МЕТОДИК ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ АЛГОРИТМІВ	
ХАМУЛА Дмитро.....	283
ДО ПИТАННЯ АТРИБУЦІЇ КАХЕЛЬНОЇ КАМІНО-ПЕЧІ З ГРИФОНАМИ В БУДИНКУ М. ПІДГОРСЬКОГО В КИЄВІ	
ЧАБАНЕЦЬ Тетяна, МАКАРЕЦЬ Альбіна.....	287
НАТУРНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ У СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧІЙ ЕКСПЕРТИЗИ ЯК ОСНОВА ІДЕНТИФІКАЦІЇ, ДЕФЕКТОСКОПІЇ ТА ПАРАМЕТРИЧНОГО ПІДБОРУ АНАЛОГІВ	
ЧЕРЕМНОВА Антоніна.....	293
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА В СИСТЕМІ ДОКАЗУВАННЯ: РОЛЬ, ФУНКЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33575>

Хамула Дмитро

*кандидат культурології, старший науковий співробітник лабораторії
психологічних, мистецтвознавчих та інших видів досліджень Одеського
науково–дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції
України,
м. Одеса, Україна*

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3146-1390>,

e-mail: 0957487542dh@gmail.com

ДО ПИТАННЯ АТРИБУЦІЇ КАХЕЛЬНОЇ КАМІНО–ПЕЧІ З ГРИФОНАМИ В БУДИНКУ М. ПІДГОРСЬКОГО В КИЄВІ

У тезах розглянуто попереднє повідомлення про іконографічну атрибуцію відомої каміно–печі, збережену в інтер'єрах будинку М. Підгорського за адресою Ярославів Вал, 1 у Києві, яку традиційно прийнято вважати такою, що виготовлена на київській кахельній фабриці І. Андржеєвського. Автор подає своє бачення з приводу цієї атрибуції.

Ключові слова: судова мистецтвознавча експертиза, майоліка, пічні кахлі, Андржеєвський, Цельм і Бем, атрибуція, пічне мистецтво, фурнологія.

Khamula Dmytro

PhD in Cultural Studies,

*Senior Research Fellow at the Laboratory of psychological,
Art History and other types of Studies, Odesa Research Institute of Forensic
expertise of the Ministry of Justice of Ukraine,
Odesa, Ukraine*

ON THE QUESTION OF THE ATTRIBUTION OF THE GRIFFIN– TILED FIREPLACE STOVE FROM M. PIDHORSKYI'S HOUSE IN KYIV

The theses consider a preliminary report on the iconographic attribution of the well-known fireplace stove preserved in the interiors of M. Pidhorskyi's house located at Yaroslaviv Val Street in Kyiv, which has traditionally been regarded as a product of I. Andrzejewski's Kyiv tile factory. The author presents his own perspective regarding this attribution.

Key words: forensic art expertise, majolica, stove tiles, Andrzejewski, Celm & Boehm, attribution, stove art, furnology.

Дослідження проводиться в рамках НДР «Розробки методики проведення мистецтвознавчої експертизи антикварних теракотових, кахельних, фаянсових, майолікових печей та камінів щодо приналежності їх до культурних цінностей, які

мають історичне, художнє, етнографічне та наукове значення», що знаходиться в розробці співробітника та керівника НДР ОНДІСЕ (керівник Д.В. Хамула).

Увагу дослідників давно привертають кахельні печі з будинку М. Підгорського (1897 р. інж. М. Добачевський). Особливо ж розкішна т.зв. каміно–піч із грифонами. Піч прикрашена багатим рельєфним декором та майоліковою поліхромією. Вона має масивну цокольну і топкову частину. Топкова частина прикрашена фланкуючими по боках складно профільованими колонами–пілонами та жіночими маскаронами, розташованими у верхньому регістрі кутів. Конструктивно дана каміно–піч складається з кількох ярусів. Нижній ярус над топкою має камінну полицю. Нижня частина напідчя по боках фланкована низькими лізенами у вигляді декоративних фігурок грифонів. По центру, та по боках від грифонів розміщуються кахлі з картушевим орнаментом (Рис. 1–3). По центру напідчя наявна розетка–мушля, навколо якої розташовані панелі з симетричними рослинними мотивами, облямовані темними рамками. Вище розташований антаблемент, прикрашений рослинним декором та складно–профільований карниз з пояском орнаменту іоніків та пояском із листя аканфу. Традиційно цю піч, як і решту інших печей цього будинку приписують фабрикації І. Андржеєвського. Проте, чи так це, є інтригою, адже клейм на кахлях ніхто не бачив.

Більш менш достеменно підтверджується атрибуція розкішної каталожної печі моделі №11 [2, іл. 20] І. Андржеєвського з будинків М. Підгорського, Городецького та в особняку 1903 р. І. Філіпова в Житомирі. Тож треба вивчати каталоги, робити детальний іконографічний аналіз. Отже декілька слів треба сказати про знаменитий київський керамічний завод.

Кажельний та майоліковий завод І. Андржеєвського (Andrzejowski) відомий з початку 1880 рр. Тут виготовляли пічні кахлі, майоліку, теракоту, фасадну плитку, тощо [2, с. 160; 6, с. 27–28]. Завод мав великі потужності: з 1887 по 1894 р. виробництво кахлів зросло з 95 тис./рік до 150 тис./рік [1, с. 337]. Продукцію заводу було відзначено медалями та дипломами на виставках у різних містах. Перелік цих нагород відомий, наприклад, з фірмових бланків [3, рис. 7–8, с. 190].

Порівняльний мистецтвознавчий та стилістичний аналіз показав, що дана модель каміно–печі зустрічається серед північних виробників кахельних печей. Так, наприклад, коли ми звертаємось до виробництва заводу Цельм і Бем («Zelm & Boehm», Riga, Гончарний та ізразцевий завод Цельм І., Товариство ізразцевих заводів Цельм і Бем в м. Рига, ми стикаємося з такою самою моделлю каміно–печі. Так, серед світлин з Ювілейної Виставки до 700–річчя Риги в 1901 р. можна побачити вітрину фабрики, де ми визнаємо ту саму каміно–піч, яка в повній комплектації повинна мати над карнизом аттик з рядку пальмет (Рис. 4).

Першу фабрику, з якої починається знаменита фірма Цельм і Бем, у було засновано у 1859 р. І.К. Цельмом в Ризі. Станом на 1893 р. на фабриці вироблялося до 100,000 тис. кахлів [1, 337]. На підприємстві працювали також син засновника

Йоганн Целм та його зять Пауль Йоганн Фрідріх Бем (1850–1926). З 1877 р. він стає співвласником фірми J.C. Zelm. З 1892 р. фабрика виготовляла майолікові печі та вази. З 1892 р. фірма діяла під назвою «Zelm & Boehm», а з 1910 р. «Paul Boehm».

Серед аналогій до київської каміно–печі виділяється ціла низка майолікових печей чудової збереженості. Так, в м. Кельці в одній кам'яниці зберіглася аналогічна піч із грифонами в монохромній колористиці [6] (Рис. 5). За колористикою найбільш ближча до київської каміно–піч в м. Валмієра в Латвії (Рис. 6). Серед колекції із 20 печей та камінів палацу в Діклі (маєток був власністю родини фон дер Паленів, останнім володарем якого до 1919 р. був барон Пауль Вольф), яку зібрав нинішній його власник Е. Медніс, які були туди перенесені з середмістя Риги, є повністю аналогічний київському експонат. Відомо, що частину з них виготовлено латвійською пічною компанією «Zelm & Boehm», ще частину на порцеляновій мануфактурі Мейсена в Німеччині, деякі в Санкт–Петербурзі.

Дві поліхромні каміно–печі зберіглися в Крустпілському замку. З 1996 р. тут розташований Екабпілський історичний музей [7] (Рис. 8–9). Аналогічна каміно–піч знаходиться в маєтку Медемів в Бергхові (з 1920 р. Калнамуйжа), зведений з 1906–1912 рр.

Піч цієї ж моделі зберіглася в 3–зірковому готелі «Guesthouse Airava», що розміщено у колишній купальні Е. Рацене в Юрмалі в Латвії [5] (Рис. 11–12). На сайті німецької фірми з побудови печей «Masuch GmbH – Kamin– und Ofenbau» виставлена піч цієї ж моделі у світло коричневому кольорі «Спеціальна пропозиція: антикварна коричнева кахельна піч». Фабрикація тут нажалі не зазначена [8] (Рис. 13). Найбільш відомою у світі аналогією є каміно–піч (єдина із бюстом) в маєтку Тернбладів («American Swedish Institute») в Міннеаполісі [4] (Рис. 14). Фабрикацію ж цієї печі відносять до шведської порцелянової фабрики «Рьорстранд».

Отже, проведений попередній іконографічний аналіз майолікової каміно–печі з грифонами в колишньому будинку М. Підгорського, як визначної пам'ятки декоративно–прикладного і монументального мистецтва, сподіваємось, дасть орієнтири для подальшого поглиблення щодо наукової атрибуції аналогічних об'єктів на теренах України, де виготовлялися та куди завозилися з інших країн високохудожні печі та каміни протягом XIX та початку XX ст. Подібні дослідження, окрім суто мистецтвознавчої складової, розкривають важливі аспекти зовнішніх торгівельних зв'язків минулого нашої країни.

Перелік використаних джерел:

1. Орлов П.А., Будагов С.Г. Указатель фабрик и заводов Европейской России: Материалы для фабрично–заводской статистики. Спб.: тип. В. Киршбаума, 1894. 850 с.

2. Смолій Ю. Кахельний і майоліковий завод Йосафата Андржейовського в Києві: власники, виробництво, каталоги. Студії мистецтвознавчі. Архітектура. Образотворче та декоративно-житкове мистецтво; НАН України; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. К.: ІМФЕ, 2012. С. 158–173.

3. Шулешко І. «Фабрика кахлів» Йосафата Андржейовського. Хронопис. Вісник Українського державного науково-дослідного проектного інституту «УкрНДШпроектреставрація». №7–8, 2013. К.: Софія. С. 181–193.

4. Darby Johnson. What is a Kakelugn? Learn. Blog. Turnblad Mansion & Collections. URL: <https://asimn.org/turnblad-mansion-collections/what-is-a-kakelugn/>

5. Guesthouse Airava. URL: https://www.booking.com/hotel/lv/guesthouse-airava.en-gb.html?lang=en-gb&soz=1&lang_changed=1

6. Kielce: piec kaflowy z gryfami. kamienicewpolsce. <https://www.kamienicewpolsce.pl/2015/08/kielce-piec-kaflowy-z-gryfami.html?m=1>

7. Krustpils pils top par nozīmīgu tūrisma magnētu. Publicēts: 11.12.2020. URL: <https://www.cfla.gov.lv/lv/jaunums/krustpils-pils-top-par-nozimigu-turisma-magnetu>

8. Sonderangebot antiker brauner Kachelofen. masuch-kamine. URL: <https://www.masuch-kamine.de/kachelofen/antike-kachelofen/sonderangebot-antiker-brauner-kachelofen/> 2

Рис. 1. 2. 3. Каміно-піч у будинку М. Підгірського. Київ, вул. Ярославів вал, 1.

Рис. 4. Світлина вітрини виробів заводу «Zelm & Boehm» на виставці в Ризі, 1901 р. Рис. 5. Каміно-піч в Кельцях (Польща). Рис. 6. Каміно-піч в м. Валмієра (Латвія). Рис. 7. Каміно-піч в палаці Діклі (Латвія.).

Рис. 8. 9. Дві каміно-печі в Крустпілському замку (Латвія). Рис. 10. Каміно-піч в маєтку Медем. Бергхов (Калнамуйжа).

Рис. 11. 12. Каміно-піч в купальні Е. Рацене. Юрмала (Латвія). Рис. 13. Каміно-піч з сайту «Masuch GmbH – Kamin- und Ofenbau». Рис. 14. Шведський какелунг в American Swedish Institute. Мініалосіс. Мінесота. США.